

Svojanov 26. 2. 2018

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Hrad Svojanov v roce 2017

Zhodnocení plnění úkolů a činností organizace

Činnost příspěvkové organizace Hrad Svojanov je stanovena zřizovací listinou, která byla aktualizována 1. 10. 2009. Hlavním účelem činnosti příspěvkové organizace je pečovat o kulturně historické dědictví významné stavební památky ve vlastnictví města Poličky a vytvářet podmínky pro aktivní odpočinek a kulturně společenské využití historického prostředí co nejširším spektrem návštěvníků.

Činnost organizace byla v roce 2017 velmi rozmanitá. Díky dokončení rozsáhlé rekonstrukce velké části areálu hradu a díky intenzivní propagaci hradu ze strany příspěvkové organizace byla sezóna nejúspěšnější za celou existenci organizace. Hrad byl pro veřejnost otevřen od 4. března do 17. prosince.

Zájem o prohlídku hradu byl velký. Za celý rok 2017 si jeho prostory prohlédlo 57 030 návštěvníků, což je o 2 334 osob více než v roce předchozím. Podařilo se tedy zachovat vzrůstající trend návštěvnosti. Hrad se stal i vyhledávaným objektem pro konání nejrůznějších soukromých akcí, svatebních obřadů a firemních akcí.

Pracovníci příspěvkové organizace připravili na návštěvnickou sezonu 2017 řadu novinek. Hrad Svojanov pokračoval ve spolupráci se skupinou řezbářů, díky čemuž byl dolní sál v domě zbrojnošů obohacen o nový zajímavý exponát – pohyblivý obraz. Představuje truhlářskou dílnu a byl vytvořen řezbáři v rámci tzv. řezbářských dnů. Návštěvníci si jej mohou během prohlídky sami rozpohybovat a jednotlivé figurky pak předvádí různé

truhlářské úkony. V příštích letech by měly vzniknout další pohyblivé obrazy, ten následný bude představovat pověsti hradu.

V prostorách hradu se uskutečnila celá řada kulturních akcí. Návštěvníky přilákaly Velikonoce na hradě, hradní jarmark, královské slavnosti, dny útrpného práva, divadelní pouť, třicetiletá válka, svatováclavské slavnosti a mnohé další. Velký úspěch zaznamenaly opět i podzimní noční prohlídky, které proběhly pod názvem „Svojanovské stíny“. Mediální ohlas vyvolaly řezbářské dny, kdy skupina řezbářů předváděla svou práci na nádvoří hradu. V roce 2017 řezbáři zahájili tvorbu již druhého pohyblivého obrazu, který bude představovat hrad Svojanov a jeho pověsti. Dokončen by měl být v roce 2018 a poté bude vystaven v domě zbrojnošů. Po celý červen probíhaly i dětské prohlídky uzpůsobené školním výpravám. Sezónu uzavřel Královský advent na Svojanově probíhající po tři víkendy. Během této akce probíhaly prohlídky svátečně vyzdobeného hradu obohacené výkladem o tradičních adventních a vánočních zvycích. Na hrad zavítali také Mikuláš s anděly a čerty. Pro památku nezvyklou atrakci si užily především děti. Téměř stovka lidí si přišla poslechnout sváteční koncert tentokrát v podání pěveckého sboru Rákos z Radiměře v domě zbrojnošů.

Nejpůsobivější z kulturních akcí roku 2017 bylo bezesporu letní koncertní vystoupení Anety Langerové na hlavním nádvoří hradu. Proběhlo ve čtvrtek 13. července a publikum zcela zaplnilo kapacitu hradu.

Díky úspěchům při získávání finančních prostředků z dotačních fondů a díky příspěvkům města Poličky se podařilo realizovat řadu oprav v rámci celkové obnovy hradu. Na některých pracích se finančně podílela i příspěvková organizace Hrad Svojanov, která tak použila zvýšené tržby ze vstupného. Řemeslníci pokračovali v opravách hradeb z 15. století, které spojují hrad s poplužním dvorem. Předmětem oprav byl zejména úsek při budově čp. 122, který byl v havarijním stavu. Torzo hradby muselo být sneseno, byly vyhloubeny nové základy a dotčená část hradby znovu vystavěna.

V jarních měsících byla realizována druhá etapa obnovy střechy nad vstupní budovou hradu. V roce 2017 prošla obnovou střecha nad západním traktem. Dožilou břidlici nahradila historicky věrnější pálená taška bobrovka. Důkladnou revizí, ošetřením, lokálním posílením a částečnou výměnou prošly krovy z 19. století. V půdních prostorách byla položena tepelná izolace nad stropy ubytovacích pokojů. Při celkových pohledech na hrad došlo k velké vizuální proměně, která je návštěvníky i odbornou veřejností hodnocena velmi pozitivně. Touto stavební akcí byl hrad Svojanov uveden do stavu, kdy všechny objekty v jeho areálu mají novou střešní krytinu.

Organizace Hrad Svojanov využila postaveného lešení a provedla opravu a zajištění trhlin na omítkách dotčené části, čímž výrazně prodloužila jejich životnost. Vstupní rizalit a celé nádvoří včetně bočních štítových stěn dostaly nový barevný nátěr.

V jarních měsících byla v penzionu zprovozněna nově zbudovaná sociální zařízení, což se setkalo s velkým ohlasem od ubytovaných hostů. Rekonstrukcí pokoje č. 10 vznikl asi nejkrásnější ubytovací prostor na hradě s pohádkovým výhledem na městečko Svojanov.

V březnu 2017 byl v areálu hradu slavnostně zprovozněn informační a navigační systém pro nevidomé a neslyšící návštěvníky. Pro nevidomé byl rozmístěn systém akustických sloupů, které po dotyku přenesou do sluchátek návštěvníků informace o místě, kde se nacházejí, a informaci kudy mají pokračovat dále. Jednotlivé hradní stavby představují hmatové bronzové modely rozmístěné v areálu hradu a celý hradní komplex nevidomým návštěvníkům prezentuje velký model v altánu na západní baště. Pro neslyšící návštěvníky jsou připraveny tablety s informacemi ve znakové řeči. A protože již v minulosti příspěvková organizace zakoupila schodolez pro tělesně postižené, hrad se nyní stal jako jediný v republice bezbariérovým pro všechny skupiny hendikepovaných návštěvníků. Tento systém se setkal s velkým mediálním ohlasem. Hrad si během roku prohlédly desítky handicapovaných návštěvníků a bronzové modely se uplatnily i při prohlídce běžných návštěvníků hradu.

V podzimních měsících byla vydlážděna cesta spojující bránu předhradí s branou do vlastního hradu. Použita byla historická dlažba z centra města Poličky. Díky tomu cesta působí velmi autentickým dojmem a zároveň vytváří komfortní i reprezentativní prostředí vstupní části hradu. K výrazné změně celkového vzhledu předhradí došlo také vykácením pěti vzrostlých lip. Tyto lípy v minulosti tvořily součást rozsáhlejšího stromořadí před hlavní branou do hradu. Byly postiženy hnilobou a popraskáním kmenů. V jarních měsících roku 2018 dojde k výsadbě nového stromořadí tvořeného okrasnými stromy. Prostředí při vstupu do hradu se opticky výrazně zvětšilo a hrad samotný se stal jeho největší dominantou.

Rok 2017 opět přinesl hradu Svojanov zvýšený zájem veřejnosti o tuto památku. Pro příspěvkovou organizaci je velkým závazkem a přáním, aby tento trend pokračoval i v dalších letech.

Vzájemná spolupráce s ostatními příspěvkovými organizacemi města Poličky

Příspěvková organizace Hrad Svojanov v roce 2017 spolupracovala zejména s Městským muzeem a galerií Polička a s organizací Tylův dům.

Spolupráce s Městským muzeem a galerií Polička spočívá především v dlouhodobé zápůjčce souboru historického nábytku, který je instalován v prostorách expozic hradního paláce a souboru historických klasicistních dveří a vrat, umístěného v sále domu zbrojnošů. Naopak organizace Hrad Svojanov poskytuje muzeu prostory k deponování souboru méně hodnotných historických dveří. Při příležitosti dnů Evropského dědictví byla muzeu zapůjčena pohřební koruna krále Přemysla Otakara II., která je jinak součástí sbírek hradu. Obě organizace spolupracují také v oblasti propagace.

S organizací Tylův dům probíhá spolupráce na úrovni vzájemné propagace.

Mimořádné a jednorázové úkoly či problémové oblasti plněné v daném roce organizací

V posledních letech se stále více projevoval havarijní stav kamenných sloupků mezi dřevěnými ploty, které jsou součástí oplocení v areálu hradu. Zejména koruny těchto sloupků byly silně zvětralé a jejich krytí břidlicovými deskami masivně odpadávalo. Tím mohlo dojít i k ohrožení kolem procházejících návštěvníků. Proto bylo v roce 2017 přistoupeno k obnově těchto sloupků. Jejich koruny zdiva byly rozebrány a znovu vystavěny. Krytí břidlicí již nebylo obnoveno. Sloupky se tak esteticky podobají nedávno obnoveným hradbám vnějšího opevnění, které mají rovněž ukončení koruny jen kamenem.

Na jaře a v průběhu léta došlo k několika poškozením bouřkami, krupobitím a vichřicemi. Byly poškozeny měděné střechy břitové věže a altánů, sgrafitové omítky renesančního paláce a střechy vstupní budovy a domu zbrojnošů. Úder blesku do objektu hradního paláce zcela vyřadil z provozu protipožární a zabezpečovací elektronický systém. Odstranění většiny těchto škod bylo pokryto pojistným plněním.

V roce 2017 se podařilo rovněž vyřešit problematiku dětského hřiště, které je součástí odpočinkové zóny v předhradí. Ačkoli herní prvky byly pořízeny v roce 2009, v současnosti vzhledem k frekvenci dětí návštěvníků vykazaly takové poškození, že jejich další užívání by bylo životu nebezpečné. Hřiště bylo od roku 2016 mimo provoz. V roce 2017 došlo za použití vlastních

prostředků organizace k zakoupení a instalaci nových herních prvků. Hřiště bylo dětským návštěvníkům znovu otevřeno od července 2017.

V letních měsících se organizace potýkala s nedostatkem vody v objektech předhradí. Tato část hradu byla napojena na vlastní lesní zdroj vody. V tomto suchém období se zcela bez vody ocitly dvě bytové jednotky i ubytovna pro personál, což bylo pro jejich obyvatele velmi nepříjemné. Situace byla do budoucna vyřešena tak, že v podzimních měsících byly dotčené objekty napojeny na vodovod městyse Svojanova. Organizace přitom využila stavební práce, které v té době probíhaly v souvislosti s opravou povrchu cesty vedoucí předhradím.

Přetrvávajícím problémem byl po celý rok provoz ČOV v areálu hradu. V roce 2016 bylo zjištěno, že stávající ČOV neodpovídá potřebám provozu hradu a její provoz byl v nesouladu rovněž administrativně. Během roku 2017 se podařilo vyřešit administrativní náležitosti a ČOV byla nákladem příspěvkové organizace uvedena do provizorního provozuschopného stavu. Rovněž byl vybrán zhotovitel projektové dokumentace na novou ČOV. K její realizaci by mělo dojít v roce 2018.

Problémovou oblastí provozně technického charakteru stále zůstává příjezdová komunikace ke hradu. Příjezdová komunikace je vlastnictvím městyse Svojanova. V současné době je v havarijním stavu. Asfaltový povrch vykazuje četné výmoly a trhliny, bezpečnostní ohrazení směrem do stráně je nefunkční a z podstatné části spadené. V roce 2017 byly v režii městyse Svojanova opraveny největší výmoly na komunikaci. Nejnutnější opravy v předchozích letech probíhaly v režii města Poličky. Pro zajištění bezpečného příjezdu ke hradu je však zapotřebí provedení zásadní obnovy celé komunikace a s ní souvisejících prvků. Městysi Svojanovu bylo již roku 2013 nabídnuto bezplatné převedení cesty do vlastnictví města Poličky s předpokladem, že za pomoci dotací by bylo možné cestu obnovit. Zastupitelstvo městyse na toto řešení nereflektovalo. Současný stav komunikace poškozují město Poličku, majitele obnoveného hradu Svojanova, ke kterému je veden tak nedůstojný příjezd. Dalším problémem je zimní údržba komunikace, kterou mnoho let zajišťovala ve vlastní režii organizace Hrad Svojanov. Od roku 2016 však organizace od zajišťování zimní údržby příjezdové komunikace ve vlastnictví městyse Svojanova ustoupila. Komunikace bývá po většinu zimy nesjízdná a k protažení ze strany městyse dochází jen na základě výzvy.

Výsledky všech provedených kontrol v organizaci a případná opatření k nápravě

V organizaci je zaveden vnitřní kontrolní systém ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. K nakládání s prostředky organizace je odpovědný ředitel organizace jako příkazce operací. Za správu rozpočtu organizace je odpovědný účetní organizace jako správce rozpočtu. Za vedení účetnictví organizace je odpovědný účetní organizace jako hlavní účetní.

Dne 5. 8. 2017 proběhla veřejnosprávní finanční kontrola projektu „Divadelní pouť na Svojanově 2017“ podpořeného z projektu Pardubického kraje. Kontrolu provedl Krajský úřad Pardubického kraje, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče, zastoupené Ing. Lucií Charousovou. Kontrolou nebylo zjištěno žádné pochybení.

Ve dnech 18. 7. – 15. 8. 2017 proběhla veřejnosprávní kontrola hospodaření příspěvkové organizace. Kontrolu provedl Městský úřad Polička, odbor finanční a plánovací, úsek rozpočtu a kontroly. Předmětem kontroly bylo dodržování ustanovení statutárních dokumentů a vnitřních předpisů, správnost účetních postupů a naplňování pravidel 3E hospodárnost, účelnost a efektivnost.

Kontrolou hospodaření v hlavní a doplňkové činnosti nebyla zjištěna závažná pochybení.

Získané granty, případně jiné aktivně zajištěné příjmy organizace

V roce 2017 byly získány granty či jiné příspěvky na obnovu jednotlivých částí hradu a na pořádání kulturních akcí.

Hrad Svojanov byl opět zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR. Z tohoto programu obdržel zřizovatel dotaci ve výši 700 000,- Kč na 2. etapu opravy střechy vstupní budovy hradu.

Od Pardubického kraje byly získány následující granty:

Grant z programu Podpory kulturních aktivit na rok 2017 ve výši 20 000,- Kč na propagaci, honoráře a technické zabezpečení Divadelní poutě na hradě Svojanov 2017.

Dotace poskytnutá z rozpočtových prostředků Pardubického kraje – Příspěvky a záštity kanceláře hejtmána ve výši 30 000,- Kč na přípravu a konání tří kulturních akcí.

Grant z programu Podpory budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji ve výši 200 000,- Kč na realizaci projektu „Oprava povrchu cesty v areálu předhradí hradu Svojanov“.

Zhodnocení návštěvnosti či jiného ukazatele dle charakteru činnosti meziročně (nejméně tři roky zpětně)

Návštěvnost hradu Svojanova byla v roce 2017 opět vyšší oproti předchozím rokům a vůbec nejvyšší v historii příspěvkové organizace. K téměř čtyřnásobnému navýšení došlo v počtu ubytovaných hostů v hradním penzionu. To je dáno zejména provedením rekonstrukce ubytovacích pokojů i jejich sociálního zázemí a také intenzivní spoluprací s internetovým portálem Slevomat. Naopak mírně klesající tendenci má počet uspořádaných svatebních obřadů v areálu hradu.

Prostory hradu si prohlédlo 57 030 návštěvníků. V areálu hradu proběhlo 21 svatebních obřadů. V penzionu bylo ubytováno 4 706 osob.

Rok	Počet návštěvníků
2015	52 071
2016	54 696
2017	57 030
Rok	Počet ubytovaných osob
2015	1 229
2016	1 414
2017	4 706
Rok	Počet svatebních obřadů
2015	29
2016	25
2017	21

Zhodnocení úsporných opatření přijatých k udržení vyrovnaného hospodaření organizace

Vzhledem k příznivě se vyvíjejícímu zájmu o hrad Svojanov ze strany veřejnosti nebylo nutné činit výrazná opatření k udržení vyrovnaného hospodaření. Cenová hladina vstupného a dalších poskytovaných služeb zůstala zachována ve stejné výši, jako v roce 2016. Ceny za ubytování byly mírně navýšeny (v průměru cca o 2%). Ubytovací pokoje však byly nabízeny i prostřednictvím internetového portálu Slevomat, kde mají lidé možnost zakoupit ubytování se stravováním a prohlídkou hradu za nižší cenu. O tuto službu je velký zájem a navíc tato služba souvisí i s obrovskou propagací na internetu. Již v sedmé sezóně bylo příjmem rovněž parkovné, vybírané na parkovišti v areálu hradu. A to za minimálních nákladů na personál. O víkendech a prázdninových měsících provoz parkoviště zajišťují brigádníci. V okrajových měsících je parkovné vybíráno přímo v pokladně hradu.

Výrazným úsporným opatřením bylo získání dotace Úřadu práce, kdy v roce 2017 byly po velkou část roku jednomu zaměstnanci z převážné části dotovány mzdové náklady.

K velké úspoře došlo zateplením stropů ubytovacích pokojů. Náklady na elektrickou energii, kterou jsou mimo jiné tyto pokoje vytápěny, tak poklesly téměř o čtvrtinu.

Hrad Svojanov díky vysoké návštěvnosti a tím i zvýšeným tržbám mohl řadu svých potřeb řešit vlastními finančními zdroji. Za všechny uveďme především opravu a repase oken a dveří vstupní budovy hradu, opravu trhlin na omítkách západního křídla, dokončení opravy pokojů penzionu a jejich vyzdobení dekorativními tapetami či opravu kamenných sloupků oplocení v areálu hradu. Organizace se rovněž z vlastních prostředků výrazně podílela na financování opravy východní hradby mezi předhradím a hradem a převozu historické žulové dlažby z Poličky na hrad Svojanov, částečně též na samotné akci „Oprava povrchu cesty v areálu předhradí“.

Plány a vize organizace na budoucí období a návrh na jejich realizaci

Pro rok 2018 jsou podány žádosti o dotace na další akce. Pardubický kraj byl požádán o poskytnutí grantů na podporu Divadelní pouti 2018, na realizaci I. etapy restaurování nástropních maleb v pokojích prvního patra empírového paláce a na rozšíření dopravního značení ke hradu. Na Ministerstvu kultury České republiky je podána žádost o dotaci z Programu záchrany architektonického dědictví na realizaci I. etapy obnovy bývalých koníren v areálu předhradí.

V roce 2018 bude nutné pokračovat v opravách tarasní zídky pod renesančním palácem, aby se předešlo další havarijní situaci, podobné té, která se stala v roce 2015. Nezbytně nutné je rovněž dokončení obnovy východní hradby mezi předhradím a hradem. V roce 2018 zbývá dokončit poslední úsek, jehož obnovu je připravena finančně zajistit příspěvková organizace.

Mezi plánované akce bylo zařazeno i statické zajištění trhlin na zdivu renesančního paláce, na hradbách vnitřního hradu a na zídkách gotické zahrady. Trhliny zdiva jsou dlouhodobě sledovány a každoročně dochází k jejich mírnému rozšiřování. V roce 2018 je plánováno zhotovení projektové dokumentace na tuto náročnou akci, v dalších letech bude muset dojít také k samotné realizaci.

V následujících letech je velmi významným cílem dokončení obnovy předhradí hradu. Soubor budov tohoto architektonického celku byl v havarijním stavu, částečně na samém okraji životnosti. Zejména budova čp. 46 zčásti postrádala střechu a vlivem vlhkosti se uvnitř propadly klenby. Předhradí tvořilo velmi nedůstojný přístup k hradu. Dodnes se tyto prostory změnily k nepoznání. V roce 2007 získala budova čp. 46 zcela novou střechu, v roce 2010 prošla celkovou obnovou budova čp. 2, kde je nyní situována pokladna a provozní prostory správy hradu. V roce 2011 byla vybudována nová odpočinková zóna v areálu předhradí a současně byla staticky zajištěna budova čp. 46, přitom byly dostavěny klenby vnitřních prostor. Roku 2012 došlo k obnově vnějšího pláště téže budovy. V roce 2013 byla obnovena střecha budovy čp. 122. Na stejné budově byla roku 2014 dokončena oprava fasády, oken a dveří. K nádvořnímu průčelí budovy čp. 46 byl přistavěn přístřešek pro deponování poškozených soch z Mariánského sloupu v Poličce. V roce 2015 byla realizována obnova severozápadní hradby mezi předhradím a hradem, od téhož roku postupně probíhá i obnova rozsáhlé hradby na severovýchodní straně. V roce 2017 byla vydlážděna hlavní přístupová komunikace ke hradu, vedoucí předhradím. Do budoucna bude velmi žádoucí dokončit rovněž vydláždění parkoviště tak, aby pohledově korespondovalo se sousední cestou, a aby byl zvýšen komfort pro motorizované návštěvníky. Současný povrch tvoří jíl a štěrk, v suchém období je silně prašný, v deštivém naopak blátivý. V roce 2018 by měla být zahájena též obnova vnitřních prostor budovy čp. 46, která doposud sloužila převážně jako sklady. Tyto prostory jsou velmi působivého vzhledu a budou využity jako unikátní galerie barokních plastik z Mariánského sloupu v Poličce, které po restaurování již nebudou moci být navráceny na původní místo.

Úkolem příštích let zůstává také zajištění financování obnovy hradní zahrady, která je jednou z nejatraktivnějších částí hradu, ale její podoba je značně poplatná době 80. let 20. století. Historickou rehabilitací by i zahrada mnohem lépe zapadala do obnoveného prostředí hradu.

Připravovaný program na rok 2018:

Hrad bude veřejnosti otevřen od 3. března do 16. prosince.

Kulturní program v roce 2018 bude oproti předchozím letům obohacený o několik novinek. Zachovány zůstanou tradiční akce, jejich program však bude rovněž inovován.

V současné době jsou již naplánovány následující kulturní akce:

Jarní slavnosti ve dnech 14. – 15. dubna: Šerm, dobová hudba, soutěže pro děti. Prohlídky hradu s tradiční velikonoční a jarní výzdobou. Tržiště.

Hradní jarmark ve dnech 5. – 6. května: Tradiční jarmark s dobovými řemesly. Doprovodný program na horním nádvoří.

Svojanov patří dětem v průběhu měsíce června: Speciální prohlídky pro školní a školkové výlety.

Sraz veteránů zn. moskvič ve dnech 2. – 3. června: výstava automobilů, přednášky, spanilá jízda.

Královské slavnosti ve dnech 30. června – 1. července: Akce určená zejména rodinám s dětmi. Formou tradičních hradních slavností budou probíhat představení kejklířů, ukázky historických tanců a historického šermu. Nedílnou součástí je příjezd družiny krále Přemysla Otakara II. a královny Kunhuty na hrad.

Festival akustické hudby dne 14. července: Již devátý ročník festivalu, představující netradiční hudební žánr klasické country a folk neozvučené hudby.

Řezbářské dny na Svojanově ve dnech 16. – 21. července: Řezbáři budou v rámci této akce vytvářet pohyblivý obraz s náměty hradních pověstí a legend.

Dny útrpného práva ve dnech 26. – 29. července: Mistr kat předvede své řemeslo v hradní mučírně.

Divadelní pouť ve dnech 4. – 5. srpna: Divadelní pouť je tradiční akcí, která se každoročně pořádá v historickém prostředí hradu Svojanova. V roce 2018 se bude jednat již o 28. ročník. Smyslem akce je předvést co nejširší veřejnosti umělecké aktivity rozmanitého spektra zúčastněných umělců a uměleckých souborů a přispět k zachování tradic divadelní kultury. Po oba víkendové dny budou probíhat vystoupení divadelních souborů na horním nádvoří hradu. Připravuje se i večerní program. V prostorách hradního areálu vznikne rovněž stylové tržiště s ukázkami řemesel a výtvarnými dílnami pro děti.

Třicetiletá válka na Svojanově ve dnech 18. – 19. srpna: Jednotlivá vystoupení několika skupin věnujících se tomuto období, hromadná bitva, dobývání hradu, celodenní oživení hradu, volné potyčky...

Svatováclavské slavnosti ve dnech 29. – 30. září: Letos netradičně svým programem připomenou 100. výročí vzniku Československé republiky.

Svojanovské stíny ve dnech 26. - 27. října: Noční prohlídky hradu s vyprávěním o tajemných příbězích, které se zde v minulosti odehrály.

Královský advent na Svojanově ve dnech 1. - 16. prosince: Příjezd čerta a Mikuláše. Prohlídky hradu s tradiční vánoční výzdobou doplněné výkladem o starých adventních a vánočních zvycích.

Adventní koncert dne 16. prosince od 14 hodin v horním sále domu zbrojnošů.

Miloš Dempír, DiS.

Hrad Svojanov, příspěvková organizace města Poličky

Ředitel